

ESTADES SOLIDAR- RIES

conèixer, conviure, compartir

Nicaragua

Equador

Índia

Campaments de
refugiats sahrauís

...

Universitat de les
Illes Balears

Oficina de Cooperació al
Desenvolupament i Solidaritat

CAM

Caja Mediterráneo

Govern
de les Illes Balears

Conselleria d'Afers Socials,
Promoció i Immigració
Direcció General de Cooperació

INTRODUCCIÓ AL PROGRAMA

La tasca de la Universitat en el camp de la cooperació al desenvolupament està estretament vinculada amb l'àmbit de l'educació per al desenvolupament i sensibilització de la comunitat universitària cap a la solidaritat internacional i a favor d'un desenvolupament humà sostenible, que són objectius de la cooperació universitària al desenvolupament (CUD).

L'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) és un espai de trobada, reflexió i interacció per a tota la comunitat universitària de la UIB interessada a adquirir un compromís i participar activament enfront de les desigualtats existents al món.

D'aquesta manera, una gran part de les accions dutes a terme per aquesta oficina es dirigeixen a l'alumnat de la UIB, amb el convenciment que és possible educar en valors des de la Universitat contribuint a una formació integral que prepari la gent jove, no sols en la capacitat i l'exercici d'una activitat professional, sinó també en la seva formació com a persones. Els aprenentatges no teòrics, en contextos fora de l'aula, aporten un potencial i un grau elevat d'implicació a través d'aprenentatges vivencials.

OBJECTIUS

El **programa Estades Solidàries** s'inicià l'any 2005 per oferir a l'alumnat de la UIB l'oportunitat de realitzar tasques de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament en països empobrits en col·laboració amb diferents entitats de les Illes Balears i entitats locals dels països del Sud, que actuen com a contraparts.

Així es pretén facilitar a l'alumnat, que en moltes ocasions serà la primera experiència que pugui tenir en aquest àmbit, la possibilitat d'adquirir coneixements i aprenentatges en situacions i realitats diferents de les que tenen com a pròpies i properes.

Així doncs, els seus objectius són els següents:

conèixer, conviure, compartir

Conèixer altres realitats en països del Sud a través de la realització d'activitats de voluntariat en l'àmbit de la cooperació universitària al desenvolupament.

Conviure amb la població local del país de destinació, aprenent dels seus coneixements, tradició i cultura.

Compartir experiències de la vida quotidiana i la creació de vincles personals i solidaris.

MAPAMUNDI

Aquesta exposició és fruit de les experiències de l'alumnat de la UIB que han participat en aquest programa de voluntariat universitari amb les següents contraparts a diferents països del Sud:

Nicaragua

Somoto / Estius de 2005 a 2009
Amb INPRHU-Somoto (Instituto de Promoción Humana) i amb UCOM (Unidad de Concentración y Cooperación Municipalista), província de Madriz

San Ramón / Estius de 2006 a 2009
Amb ACNAS (Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad), província de Matagalpa

Ocotul / Estius de 2008 i de 2009
Amb INPRHU-Ocotul

Campaments de refugiats sahrauís (Tinduf, Algèria)

Estius de 2005 a 2008
Amb UJSAURIO (Unión Nacional de la Juventud de Saguia el Hamra y Río de Oro) a les wilayes d'El Aaiún, Smara, Auserd, Dajla i Tifariti, capital dels territoris alliberats.

Brasil Estius de 2006 i de 2007
Amb la Institución de Ensino Superior Feevale, a l'Estat de Rio Grande do Sul

Argentina Estius de 2006 i de 2007
Amb Casa Cuna i amb Hospital Dr. Noel Sbarra, La Plata, Buenos Aires

Índia
Estius de 2008 i de 2009
Amb la Fundació Vicente Ferrer, Anantapur

Equador Estius de 2006 a 2009
Amb IEPSE (Innovació de l'educació a la península de Santa Elena) i amb ESPOL (Escola Superior Politécnica del Litoral), província de Guayaquil

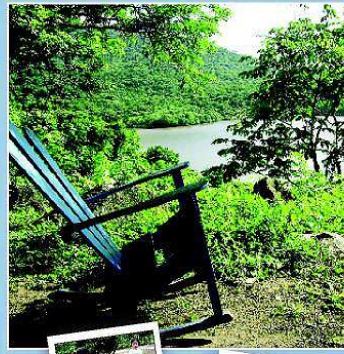

NICARAGUA

Entitat col·laboradora

Els Fons insulars de cooperació són ens d'àmbit insular que aglutinen els esforços de les institucions i administracions públiques de les respectives illes, entre elles els seus ajuntaments, amb l'objectiu de coordinar i canalitzar les seves aportacions a la cooperació per al desenvolupament i gestionar aquests recursos a través de projectes de cooperació, de forma eficaç, per contribuir a un desenvolupament integral i autosostenible de les persones i comunitats del Sud a qui es dirigeixen. Aquesta col·laboració es dugué a terme especialment amb el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació i amb el Fons Menorquí de Cooperació.

Gran part de la tasca realitzada pels Fons se centra en l'enfortiment de les estructures municipals i batllies dels països on actua. D'aquesta manera, es treballa per reforçar la governabilitat de les administracions locals i donar-hi suport, cosa que a la vegada possibilitarà l'atenció a les necessitats de la seva població (educació, sanitat, accés a l'aigua, atenció a col·lectius més vulnerables...).

Contraparts

Unidad de Concentración y Cooperación Municipalista (UCOM), Instituto de Promoción Humana (INPRHU), i Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad (ACNAS), són tres de les contraparts locals amb les quals treballen els fons insulars.

Mitjançant aquestes estades solidàries amb el poble nicaragüenc pretenem possibilitar a l'alumnat de la UIB la seva incorporació i la integració en el quefer quotidià d'aquestes tres contraparts locals nicaragüenques que treballen en l'enfortiment municipalista i el foment i integració de la participació ciutadana en les accions per aconseguir un desenvolupament local humà i sostenible.

NICARAGUA

Contraparts

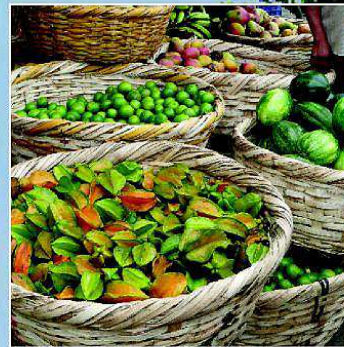
UCOM (Unidad de Concentración y Cooperación Municipalista) està conformada per quatre municipis del departament de Madriz: Telpaneca, Totogalpa, Las Sabanas i San Lucas, agermanats amb municipis de Mallorca i Menorca, per donar suport a la gestió dels governs municipals.

INPRHU (Instituto de Promoción Humana) centra la seva actuació en la promoció i defensa dels drets de la infància i l'adolescència, així com també el desenvolupament rural.

L'alumnat de la UIB ha col·laborat en els municipis de San Fernando, Ciudad Antigua i Ocotal, dins les respectives delegacions d'INPRHU. Les activitats s'integren en el projecte d'atenció integral a la infantesa i l'adolescència, programes d'agricultura i el programa d'enfortiment de capacitats locals.

ACNAS (Asociación Catalana Nicaragüense de Amistad y Solidaridad) és una ONG que centralitza la seva tasca en el municipi de San Ramón, en estreta col·laboració amb la batllia d'aquest municipi, per fer especial incidència en la població amb menys recursos econòmics, prioritzant infants i dones, i centrant-se en els àmbits de l'educació i la salut.

L'alumnat de la UIB ha col·laborat en les activitats dels centres de salut i cases maternes existents als municipis; els centres educatius; el suport a la millora de la producció agrícola i el suport mitjançant eines informàtiques adaptades a la gestió municipal.

Com creus que t'acollirà un poble que suposadament no té més que l'imprescindible?

"La gent de Nicaragua és [...] molt lluitadora, amb gran capacitat de treball en equip i de coordinació. Destaca la feina que fan les dones per al desenvolupament del seu país i l'elevada participació ciutadana."

"Vaig poder comprovar com gent que no té més que tortillas i frijoles per menjar, si anaves a visitar casa seva encara te'n donava. Encara que estigués a milers de quilòmetres de ca teva et fan sentir com a casa."

"La gent nicaragüenca no és rica en diners, però sí en alegria per viure i seguir lluitant encara que tinguin moltes dificultats o se'ls presentin infinitat d'obstacles."

"Anar amb transport públic és una aventura: cada dia agafàvem el bus per anar a Somoto i a vegades havíem d'anar penjant per defora o com sardines allà dins..., fins i tot un cop vaig haver d'anar al porta-equipatge de dalt."

"Tot i que és un país molt pobre, s'hi nota una alegria impressionant, la gent està pel carrer i tothom se saluda. Ara Nicaragua no és solament un país en desenvolupament: allà hi tenc amics, conec els seus pobles, la seva vegetació, he conegut i compartit la seva realitat..."

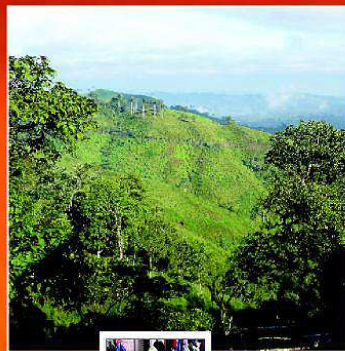

EQUADOR

Entitat col·laboradora

L'Escola Superior Politècnica del Litoral (ESPOL) és un centre d'educació superior ubicat a Guayaquil que té una sèrie de projectes adreçats a millorar les condicions de vida de la població del seu entorn més proper. En aquest cas, aquesta contribució es realitza des de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.

Concretament, l'alumnat de la UIB participa en el projecte «De tal palo tal astilla» per a la millora de la qualitat de l'educació primària a la província de Manabí, oferint capacitació i seguiment en el desenvolupament d'habilitats pedagògiques, tecnològiques i de gestió al professorat de primària; i modernitzant les aules amb tecnologia i accés a alumnat i professorat a través d'Internet.

Mitjançant aquestes estades solidàries pretenem facilitar a l'alumnat de la UIB la col·laboració directa amb una iniciativa d'una universitat del Sud responsable i compromesa amb la seva realitat més propera en l'àmbit de l'educació.

EQUADOR

Testimonis

Trobes que l'educació és clau
per al desenvolupament
humà?

"La universitat, ESPOL, realitza una molt bona tasca per a la millora de l'educació en les comunitats menys afavorides. Quant als mètodes de treball, m'ha sorprès gratament l'alt nivell de planificació que tenen els projectes."

"Des del primer dia ens vàrem veure implicats en el projecte, sentint-nos un més de l'equip, amb responsabilitats sobre l'estat del nostre treball. Això ens va fer dedicar-nos-hi amb més interès, energia i ganes que amb els que havíem arribat."

"La implicació de tots els treballadors de la contrapart és extraordinària... un equip brillant i molt ben preparat. A més, t'integren com un membre més del seu equip des de l'inici".

"Atesa la meua situació personal, essent equatoriana i vivint fora del país, aquesta experiència ha suposat un canvi positiu en la meua consideració del funcionament general del país i en particular dels esforços per millorar l'educació. He pogut veure que hi ha esforços... que poden tenir una repercussió duradora en el desenvolupament de les persones i del país".

CAMPAMENTS DE REFUGIATS SAHRAUIS

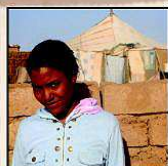
Entitat col·laboradora

L'Associació d'Amics del Poble Sahrauí de les Illes Balears (AAPSIB) treballa des que es va crear el 1987 per donar a conèixer la realitat de la situació del poble sahrauí i proporcionar ajuda alimentària, tècnica i material als campaments de refugiats de Tinduf (Algèria). També pretén augmentar els llaços d'amistat entre el poble sahrauí i la població de les Illes Balears per difondre la causa sahrauí per tots els racons del món i cooperar mútuament.

Contrapart

La Unión Nacional de la Juventud de Sagula el Hamra y Río de Oro (UJSAURIO) treballa des del respecte al diàleg i la democràcia, la llibertat d'expressió, en drets humans, fent difusió de la cultura del perdó i la pau, el suport a la igualtat, la participació en el progrés i la col·laboració amb la cooperació internacional.

Mitjançant aquestes estades solidàries als campaments de refugiats, pretenem facilitar a l'alumnat de la UIB el contacte i la convivència amb el poble sahrauí, per fer que coneguin la causa i en facin difusió i motivar-los a sumar esforços des d'aquí per poder donar solució al conflicte.

CAMPAMENTS DE REFUGIATS SAHRAUIS

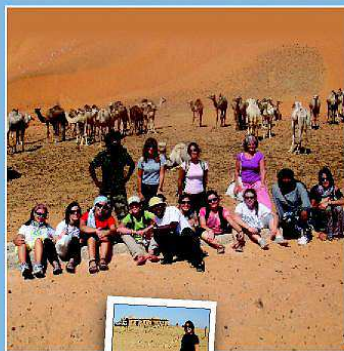
Testimonis

Pots imaginar-te com et
sentiries si durant més de 30
anys haguessis de viure fora
del teu país exiliat/ada?

"Dels campaments en destacaria sobretot les condicions extremes en les quals viuen els refugiats a causa de les característiques físiques del lloc, que fan que la seva vida allà sigui molt dura. També en destacaria l'hospitalitat i la manera com et reben els sahrauis, que des del primer dia ja et consideren com de la seva família i fan tot el que poden i més perquè la teva estada allà sigui al més agradable possible".

"Mitjançant aquest programa vaig conèixer la situació del poble sahrauí, la seva cultura, convivint amb famílies dels campaments i realitzant diverses activitats (jocs amb els nens i nines, fent un programa a la ràdio, trobades amb les dones, visites a diferents llocs dels campaments, etc.). Beure llet de camell i dormir sota els estels fou realment únic... En 15 dies em vaig poder rentar quatre vegades!"

"El projecte pretén, sobretot, impedir que la causa sahrauí caigui en l'oblit per a les noves generacions a Espanya, ja que la seva problemàtica existeix des de fa més de trenta anys i encara no s'ha solucionat."

ÍNDIA

Entitat col·laboradora

La Fundació Vicente Ferrer és una ONGD compromesa amb el procés de transformació d'una de les zones més pobres de l'Índia com és Anantapur, a l'Estat d'Andhra Pradesh. La seva tasca se centra en la millora de les condicions de vida d'algunes de les comunitats més discriminades dins el sistema de castes hindú: els daltres o intocables; els grups tribals; i les backwardcastes.

Amb la intenció d'aconseguir canvis que aportin solucions a llarg termini i que contribueixin a eradicar la pobresa a la zona, la FVF realitza la seva tasca des de tots els vessants del desenvolupament de les comunitats, en els àmbits de l'educació, la sanitat, l'atenció a les persones amb discapacitat, la dona, l'habitatge i l'ecologia.

Mitjançant aquestes estades solidàries, l'alumnat de la UIB té l'oportunitat de poder-se integrar en les activitats pròpies de la comercialització dels productes artesanals de comerç just elaborats en diferents tallers de la Fundació. D'aquesta manera es pot col·laborar en el treball realitzat amb els col·lectius més desfavorits de persones amb discapacitat, de les castes més oblidades i de foment i empoderament de la dona en el seu entorn.

Quin és el sentit de les petites coses de la vida?

"Compartir els costums i impregnar-se dels seus valors, ens ajuda a créixer com a persones, ens ajuda a enfortir els nostres valors de solidaritat i tolerància, a més de donar-nos l'oportunitat de conèixer una altra cultura, un altre país, conèixer altres formes de viure i aprendre'n."

"M'ha permès tenir un contacte molt directe amb les artesanes dels tallers [...] nines que han estat rebutjades per la societat, i en alguns casos també per la seva família, i que estan acostumades a no tenir res, per això, per poc que els donis, t'ho agraeixen profundament."

"És una lliçó de vida, lles persones amb les quals es treballa són capaces de gaudir de coses que per a nosaltres resulten insignificants, i t'ajuden a valorar les petites coses que fan la vida més agradable..."

"Crec que per intentar tenir un món millor és necessari conèixer altres formes d'entendre'l, d'aquesta manera ens adonem que la interpretació occidental de la felicitat és totalment artificial i amaga l'objectiu principal de les societats capitalistes: enriquir els rics a costa d'empobrir els pobres."

"Pens que participar en una experiència com aquesta és sempre gratificant i és un aprenentatge pel qual hauriem de passar tots i totes."

LES VEUS DE LES ENTITATS

El programa Estades Solidàries, més enllà de dirigir-se a l'alumnat de la UIB, pretén donar suport a les accions dutes a terme per les diferents entitats col·laboradores i contraparts en la tasca que desenvolupen.

El programa ha permès al **Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació** i al **Fons Menorquí de Cooperació** implicar en els seus projectes joves universitaris/àries de Mallorca i Menorca, que, a més d'aportar el seu temps i els seus coneixements al treball quotidià de les contraparts nicaragüenques, suposen una eina important de sensibilització amb vista a la feina a realitzar des del Nord per al Sud. Per altra banda, el programa suposa per als Fons una aposta de formació de futurs/es professionals més sensibilitzats/des en les desigualtats i els desequilibris entre els països rics i pobres, més compromesos en l'eradicació de la pobresa i en la conformació d'un món més just.

Per altra banda, el suport de l'alumnat de la UIB ha ajudat la **Fundació Vicente Ferrer** a implantar nous procediments de treball per a la millora de la gestió dels tallers d'artesanía, l'optimització de l'activitat artesanal i la comercialització dels productes de comerç just. De la mateixa manera, la seva col·laboració en el recull d'informació sobre les dones beneficiàries dels tallers d'artesanía permet donar a conèixer, al consumidor final, el que hi ha darrera el producte adquirit.

Les Estades Solidàries han donat la possibilitat que alumnes de la UIB poguessin conèixer el conflicte sahrauí, viure durant dues setmanes i compartir experiències amb aquest poble als campaments de refugiats sahrauís de Tinduf (Algèria). Aquests han estat quatre anys plens d'experiències que han deixat un fort llaç entre aquests/es joves i el poble sahrauí i que els ha sensibilitzat i motivat a participar amb l'**AAPSIB** en la lluita d'aquest poble, exigint justícia.

CONCLUSIONS

Les diferents opinions reflectides en aquesta exposició són fruit de la reflexió, la participació i la interacció de l'OCDS, la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears, les diferents entitats implicades i una gran part de l'alumnat universitari, conscienciat per aproximar dues realitats diferents d'un mateix món.

Després de cinc anys d'haver iniciat el programa Estades Solidàries, en què s'ha facilitat la participació de 80 alumnes de diferents estudis, es veu que el balanç, fins ara, és altament positiu, i valorem sobretot el canvi d'actitud i el grau de compromís que es percep de tots les i els participants a la tornada d'aquesta experiència vital.

Canvi que es tradueix en un efecte multiplicador de les experiències viscudes i que es canalitza en una implicació personal i professional en l'àmbit del voluntariat en la cooperació al desenvolupament, ja sigui col·laborant amb les ONGD, impulsant accions de sensibilització i/o participant activament a les mobilitzacions socials.

Cal destacar també que una gran part de beneficiaris/àries del programa han continuat formant-se com a alumnes de postgrau per adquirir habilitats i capacitats en el seu respectiu àmbit professional aplicat a la cooperació al desenvolupament. D'altres han elegit aquesta àrea com a tema per al seu treball de fi de màster o les seves tesis doctorals, i fins i tot hi ha alumnes que s'han integrat al món laboral en la cooperació al desenvolupament.

Organitza i elabora l'Oficina de Cooperació al
Desenvolupament i Solidaritat de la UIB

<http://cooperacio.uib.cat>

L'OCDS agraeix vivament la bona disposició de les entitats que han fet possible la posada en marxa d'aquest programa i la càlida participació de l'alumnat que n'han format part.

Fundación Vicente Ferrer

